

ORCID 2017 Czech Republic Workshop [1]

Autor:

- [NĚMEČKOVÁ, Lenka](#) [2]

Číslo:

- [2017, ročník 26, číslo 2](#) [3]

Rubrika:

- [Kolektivní členové informují](#) [4]

Klíčová slova:

- [identifikátory](#) [5]

Region:

- [01 Praha](#) [6]

Dne 22. května 2017 se v prostorách Fakulty stavební ČVUT v Praze konal [mezinárodní seminář](#) [7] o využití jednoznačného trvalého mezinárodního a univerzálního identifikátoru autora v akademickém a vědeckovýzkumném prostředí [ORCID](#) [8] (Open Researcher and Contributor ID).

Our mantra: enter once, reuse often [#ORCIDCzech17](#) [9] pic.twitter.com/QuYyL1TxI3 [10]
— ORCID Organization (@ORCID_Org) [May 22, 2017](#) [11]

Workshop byl organizován společností ORCID ve spolupráci s [Ústřední knihovnou ČVUT v Praze](#) [12]. Tato akce byla součástí série workshopů v Evropě, které se kromě Prahy konaly také ve Stockholmu a Budapešti.

Cílem bylo představit aktivity ORCID, které navazují na jednoznačný identifikátor autora, a projednat možnosti implementace a práce s identifikátorem ORCID v jednotlivých institucích v ČR. Program byl sestaven z prezentací zástupců ORCID i zástupců institucí v ČR, které identifikátor používají. Na formální i neformální úrovni proběhly diskuse o dosavadních zkušenostech i o tom, kudy se do budoucna ubírat a jak identifikátor v českém prostředí více využít.

Co je ORCID a jak je v ČR využíván?

Jak bylo výše uvedeno, ORCID je jednoznačný trvalý mezinárodní a univerzální identifikátor autora v akademickém a vědeckém prostředí.

Jednoznačná identifikace autorů (či obecně osob) je často spravována na úrovni jednotlivých systémů, ať se jedná o systém národních autorit, institucionální (např. univerzitní) informační systém nebo databáze, které shromažďují informace o publikačních výstupech či publikace samotné. V tomto směru je třeba zmínit především elektronické informační zdroje a systémy CRIS (current research information system) využívané k evidenci výzkumných výstupů; v ČR především [IS VaVal/RIV](#) [13] (Informační systém výzkumu, experimentálního vývoje a inovací / Rejstřík informací o výsledcích) a jednotlivé institucionální systémy pro vykazování výzkumných výstupů do tohoto systému.

Těchto řekněme interních identifikátorů je celá řada, ovšem jsou izolované a nejsou vzájemně kompatibilní ani propojitelné. Jen podle jména (dokonce i podle kombinace jména a afilace) je autory velmi obtížné jednoznačně identifikovat. Lidé mění jméno, zaměstnání, pohybují se na pomezí více oborů a nejsou jednoznačně oborově zařaditelní, popř. (zejména u jmen s diakritikou) se vyskytují různé překlady či varianty zápisu jména. Problém je též v přepisu jmen z jiné abecedy.

Vzhledem k neustálému nárůstu objemu publikačních výstupů, ke zvyšování objemu online publikování, rozšiřování celosvětové vědecké komunity o autory z různých částí světa i k rostoucím možnostem propojení a agregace dat a informací v online prostředí je otázka jednoznačné identifikace autorů stále významnější. Ve vědecko-výzkumném prostředí se jedná zejména o profesní informace o autorech a o výstupech jejich profesních aktivit.

Na jednoznačnou identifikaci autora lze pohlédnout z řady úhlů – z hlediska shromažďování všech dostupných informací v rámci vlastní propagace autora a jeho aktivit, z pohledu potřeby institucí shromáždit souhrnné informace o autorech a jejich odborných výstupech i z pohledu sjednocení informací o autorech v různých informačních systémech. Řešením všech těchto aspektů je identifikátor ORCID (není záměrem, aby tato věta zněla propagačně, je to zkrátka fakt).

Tento identifikátor vyvinula a spravuje nezisková organizace ORCID. Snaží se jej začlenit a prosadit do všech infrastruktur, kde může být užitečný – tj. do informačních infrastruktur univerzit a vědeckých institucí, vydavatelů odborných publikací, databází agregátorů i vydavatelů těchto publikací, systémů CRIS i systémů hodnocení vědy apod. Za jeho vývojem stojí velcí hráči na světovém informačním trhu – Elsevier, Thomson Reuters (dnes Clarivate Analytics), Wiley-Blackwell a také velké univerzity a výzkumná centra (MIT, Harvard University, Cornell University, CERN), viz blíže [výroční zpráva ORCID z roku 2012](#) [14]. Vývoj identifikátoru začal právě v roce 2012 a stále pokračuje. V současné době se identifikátor v komunitě etabluje; s novými členy zároveň narůstají požadavky na další způsoby využití. Velcí vydavatelé jej již využívají, doladuje se jeho využití producenty základních informačních systémů v knihovnicko-informačním prostředí a sbírají se podněty pro jeho další využití a rozvoj, např. pro národní systémy CRIS či pro soubory národních autorit.

Platforma ORCID

Na [platformě ORCID](#) [8] si mohou autoři zdarma vytvořit vlastní odborný profil včetně seznamu svých publikací či jiných odborných výstupů, profesních afilací, řešených projektů, zpracovávaných recenzí a dalších informací. Právě seznamy publikačních výstupů lze díky propojení ORCID se systémy CrossRef, Web of Science, Scopus a dalšími zdroji včetně např. institucionálních informačních systémů automaticky importovat. Pokud je publikace od svého vzniku provázána s identifikátorem ORCID, je následně ve všech databázích, do kterých je zařazen její záznam, provázána s identitou autora. Záznam o této publikaci je pak také importován do autorova profilu ORCID. Tímto způsobem je u všech výskytů daného záznamu jednoznačně identifikováno, kdo je autorem, a následně je díky profilu ORCID možné se o autorovi a jeho aktivitách dozvědět další podrobnosti. Pomocí identifikátoru ORCID lze rovněž v různých bázích jednoznačně a spolehlivě vyhledávat informace týkající se konkrétního autora. Do profilu ORCID je též možno přidat další identifikátory (ResearcherID, Scopus AuthorID).

Pro autora ORCID přináší možnost vytvářet autorské profily a seznamy publikační činnosti, které lze importovat z různých zdrojů, a vytvářet si nezávisle na instituci svůj úplný profil a přehled profesní historie.

Jednotlivé instituce se mohou stát členy ORCID, přiřazovat tento identifikátor svým zaměstnancům a spravovat jej centrálně prostřednictvím svého informačního systému. Mohou jej také použít jako další identifikátor autora v informačním systému (včetně např. institucionálního systému CRIS, knihovního katalogu, institucionálního repozitáře, ale i dalších subsystémů). Je jen na každé instituci, jak jej v praxi využije. Z České republiky jsou v současné době členem ORCID tři instituce – [České vysoké učení technické v Praze](#) [15], [Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně](#) [16] a [Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava](#) [16].

Závěr

Seminář v ČR poskytl znamenitou příležitost pro výměnu informací mezi námi jako uživateli systému ORCID a zástupci ORCID jako jeho tvůrci. Implementační řešení využitá v ČR i v rámci samotného ČVUT tvůrce velmi zaujala a otevřel se prostor pro další spolupráci. Je nutné počítat se skutečností, že byt mezi tvůrci systému byli zástupci vydavatelů, agregátorů i univerzit a výzkumných institucí, není systém zatím plně připraven na všechny varianty využití, a proto v našem prostředí zatím ne vždy působí dostatečně užitečně. Narážíme sice na bariéry, ale tvůrci jsou o nich informováni. ČR není jedinou zemí, kde se s podobnými připomínkami setkali. Doufejme tedy, že jak bude postupovat vývoj rozhraní ORCID i implementace identifikátoru dalšími poskytovateli služeb, bude docházet k vyšší míře automatizace využití ORCID mezi jednotlivými systémy. Tím se budou rozšiřovat možnosti jeho využití bez nutnosti výrazných manuálních zásahů autorů a dojde k výraznému usnadnění práce a profesního života vědeckých a výzkumných pracovníků v ČR i ve světě.

URL zdroje: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-2/orcid-2017-czech-republic-workshop>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-2/orcid-2017-czech-republic-workshop>
- [2] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/autori/nemeckova-lenka>
- [3] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2017-rocnik-26-cislo-2>
- [4] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/rubriky/kolektivni-clenove-informuji>
- [5] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/identifikatory>
- [6] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/regiony/01-praha>
- [7] <https://orcid.org/content/2017-czech-republic-workshop>
- [8] <https://orcid.org/>
- [9] <https://twitter.com/hashtag/ORCIDCzech17?src=hash>
- [10] <https://t.co/QuYyL1Txi3>
- [11] https://twitter.com/ORCID_Org/status/866554452437848065
- [12] <https://knihovna.cvut.cz/cs/>
- [13] <https://www.rvvi.cz/>
- [14] https://orcid.org/sites/default/files/ORCID_2012%20Annual%20Report-FINAL.pdf
- [15] <https://www.cvut.cz/>
- [16] <http://www.utb.cz/>